

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Bergen 29.6.2012

Uttalelse fra Stiftelsen Bryggen om Miljøverndepartementets melding om: "Ny helhetlig verdensarvpolitikk."

Stiftelsen Bryggen ser på meldingen som et godt grunnlag for det fremtidige arbeidet med Verdensarvstedet Bryggen.

For Stiftelsen Bryggen er det viktig å få forutsigbare rammer og en bærekraftig økonomi for å kunne gjennomføre det langvarige restaureringsprosjekt som kreves på Bryggen.

Tradisjonshåndverket, og håndverkerens kunnskap, er en viktig del av arbeid på verdensarvstedet. At denne kunnskap blir prioritert gjennom meldingen hilses med glede.

Arbeidet omkring organisering med tydeligere rolleavklaring for alle med ansvar og interesse på verdensarvstedet er viktige tiltak for å bringe arbeidet videre.

Innledning.

Miljøverndepartementet har, med sin politikkmelding (nedenfor kalt Meldingen), lagt et godt fundament for arbeidet med de norske stedene på Verdensarvlisten. Tatt i betraktning av at det for flere av stedene er over 30 år siden innskrivningen, er det nå atskillig erfaring knyttet til status som Verdensarv.

Bryggen i Bergen ble innskrevet på Unescos liste i 1979 under kriterium III: "Bear a unique, or at least exceptional testimony to a Civilization or cultural tradition which has disappeared." Stiftelsen Bryggen har vært sentral i arbeidet med bevaring av Bryggen både før og etter innskrivningen.

For Stiftelsen Bryggen, som nå er eier av 35 av de 61 bygningene som inngår i Verdensarvområdet Bryggen, er det naturlig å knytte sine kommentarer til meldingen med vekt på de nasjonale forhold i meldingen. Vi har likevel erfaring fra internasjonalt arbeid og har vært prosjektleder for to internasjonale prosjekter der problemer knyttet til bevaringsarbeid av verdensarv, har vært i fokus.

Om politikkmeldingen.

Stiftelsen Bryggen er enig i at det er et behov for en helhetlig politikk på dette feltet. Behovet bak Meldingen er godt begrunnet og det pekes særlig på behovene omkring formidling og for nødvendig kompetanse for å ivareta riktig bevaring av verdensarven. Med dette blir det beskrevet behov som, på Bryggen, bare delvis blir dekket i dag, og i alle fall ikke blir dekket gjennom medvirkning fra statlige midler.

Vi leser Meldingen slik at det i denne omgangen ikke snakkes mye om ressurser for å oppfylle en ny politikk. En forutsetning for gjennomføring av de gode intensjoner er at det kommer nye ressurser til stedene for å kunne gjennomføre de gode tiltakene.

Miljøverndepartementets tilrådninger:

"Identifisere verdensarv i Norge".

Stiftelsen Bryggen tolker meldingen til å gi prioritet til "å sikre den verdensarven vi har i dag". Dette er et synspunkt vi støtter. Det er fortsatt svært mye som gjenstår før bygningsmassen på Bryggen oppnår tilfredsstillende standard. Målsettingen er å nå en tilstand der vanlig vedlikehold ivaretar bevaringsbehovet. Det er langt frem til det. Til tross for store tilskudd til restaurering av bygningsmassen i de senere år, vil det kanskje gå flere 10-år med ekstraordinær restaureringsaktivitet på Bryggen. Det er derfor viktig at den primære istandsetting ikke blir glemt når nye tiltak skal innarbeides.

Det er kanskje naturlig å følge Meldingen opp med en behovsbeskrivelse for nettopp å "sikre den verdensarven vi har i dag." Faste årlige møter mellom verdensarvstedene og departementet vil kunne bidra til formidling av behov og situasjonen ved det lokale sted.

Stiftelsen Bryggen har ellers ingen merknader til Meldingens øvrige prioriteringer under dette punktet .

Organisering, aktører og samarbeid.

Stiftelsen Bryggen slutter seg til tanken om at det blir etablert et fast årlig forum på departementalt nivå om verdensarvspørsmål. Det er også viktig at departementet bidrar til at det samarbeidsorgan verdensarvstedene har etablert felles, Norges Verdensarv, sikres rimelige arbeidsvilkår og kan utvikles videre med sitt årlige Verdensarvforum.

For Bryggen er det ennå ikke etablert et lokalt Verdensarvråd. Stiftelsen Bryggen vil , på bakgrunn av Meldingen nå ta initiativ til å få etablert et slikt råd. Det er behov for å trekke den frivillige sektor, kanalisert gjennom foreningen Bryggens Venner (985 medlemmer 2011) sterkere inn i dette arbeidet. Vi mener også at det er vitalt for et godt lokalt Verdensarvråd at huseierne på Bryggen er representert. Svært mye av det daglige ansvar ligger på eiernivå. Drøftinger om hensiktsmessig organisering lokalt vil derfor bli tatt opp i nær fremtid. Vi vil imidlertid understreke og støtte tanken om at rådet får en koordinator knyttet til arbeidet. Imidlertid er igjen avgjørende for god drift av et slikt råd at koordinatorrollen blir finansiert gjennom bidrag til arbeidet som skal gjøres.

Stiftelsen Bryggen vil understreke behovet for at det lokale arbeidet knyttet til stedets rolle som verdensarv blir løftet frem. Vi tror Verdensarvråd og koordinatorstilling er gode virkemidler for å få dette gjort.

Det må trekkes klare og tydelige grenser mellom de lokale styrene og det arbeidet de skal drive og forvaltningsmyndighetene. Forvaltningsmyndighetene skal ut fra lovgivningen treffe beslutninger, og må følgelig beholde sin uavhengighet i forhold til den rollen. På den annen side skal forvaltningen kunne bistå med nødvendig veiledning og faglig bistand når styrene på verdensarvstedene ber om det.

Verdensarvstedene må organiseres gjennom lokal styring. Med det som utgangspunkt skal de drive sine aktiviteter og ivareta verdenskulturminnet. Lokalt må det legges opp til en kombinasjon av frivillighet og profesjonell innsats.

Lovverk og forvaltningsplan for verdensarv.

Vi er enige i at gode forvaltningsplaner vil være en styrke for forvaltningen av verdensarven. Bryggen fikk sin forvaltningsplan med buffersone og regelverk på plass i 2003. Vi mener forvaltningsplanen er et godt redskap for vernearbeidet rundt Bryggen, men at en aktiv oppfølging fra et lokalt verdensarvråd ville vært en styrke for gjennomføring av en del av intensjonene i planen.

Buffersone

Bryggen har buffesoneplan i henhold til intensjonene i verdensarvkonvensjonen. Foreløpig ser en ikke behov for å ta slikt planarbeid opp på nytt.

Overvåking og rapportering

Det gjennomføres i dag omfattende rapportering på Bryggen i forhold til restaureringsarbeider, tilstandskontroll, samt overvåking av miljøet. Vi tror slike arbeider best gjøres med nærmest opp til det lokale fagmiljø som er bygget opp rundt verdensarvstedet. Den periodiske rapportering må stå i rimelig målstock til den øvrige ressursbruk på stedet. Om man ikke har ressurser til utbedringstiltak hjelper det lite med omfattende overvåking. I forhold til Bryggen mener vi at det ikke trengs nye organer for gjennomføring av slikt arbeid.

Sentre for verdensarven.

Stiftelsen Bryggen ser behovet for et senter som kan formidle informasjon om stedet. Stiftelsen har i turistsesongen de siste 8 årene drevet et besøkssenter med service til de mange hundre tusen som besøker Bryggen hvert år. Dagens løsning er langt fra tilfredsstillende. Vi støtter tanken om utvikling av slike sentre ved alle verdensarvstedene, og vi har konkrete ideer for hvordan dette kan løses på Bryggen.

Formidling

Stiftelsen Bryggen har ingen merknader til dette området, bortsett fra at vi støtter tilrådingene i Meldingen.

Kunnskap og kompetanse

Stiftelsen Bryggen har gjennom mange år bygget opp den nødvendige håndverkskompetanse i tillit til at det fagmiljø som er bygget opp skulle kunne brukes i det videre regionale vernearbeidet. Bryggen som

kompetansesenter for tradisjonshåndverk har vært en del av den fylkeskommunale planlegging, men det har så langt ikke materialisert seg. Det har vist seg umulig å få støtte til å utvikle fagmiljøet slik at kunnskapen kan formidles videre. Derfor hilses visjonene i Meldingen om at "utdanningen i tradisjonshåndverk blir styrket" velkommen. Etter å ha fulgt debatt og innsats på dette fag feltet gjennom flere 10-år, sitter vi likevel tilbake med det synspunkt at feltet ikke blir prioritert. Løsningen har vært at det lokale miljø inntil videre har søkt å løse problemet ved å ta et ansvar for utdanning og skolering ved egen bedrift. Vi ser frem til at det tas et sterkere offentlig ansvar på dette feltet.

Vi ser at det er etterspørsel etter vår fagkompetanse, og at Stiftelsen Bryggen bare med små ekstra midler kunne fått en langt mer utadrettet rolle i forhold til fagmiljøet. Vi vil sterkt oppfordre departementet til å bygge videre på de erfaringene som er lokalt, både på Bryggen og på Røros og gå i dialog om enkle modeller for utdanning. Dette kan raskt gi spredning av kunnskap, og trolig kunne gi stor opplærings effekt innen tradisjonshåndverk.

Etter vår oppfatning bør prioritering av håndverkskompetanse få prioritet for å nå opp til målene om "best practice". Det er mye god formidling som allerede i dag foregår om verdensarv gjennom Kulturelle skolesekken, profesjonell guiding til besøkende osv, men bevaringen av kunnskapsmiljøer innen håndverk er sårbart. Dette arbeidet trenger et særskilt løft. Meldingen åpner for dette.

Skole og utdanning

Utfordringene ved Bryggen ligger i første rekke på det feltet som er nevnt ovenfor, håndverkskompetanse. Skolering av alle nivå direkte knyttet til bevaringsarbeidet på verdensarvstedet bør prioriteres. Oppbygging av "best practice" må ikke komme i skyggen av ulike formidlingsoppgaver.

Internasjonalt samarbeid

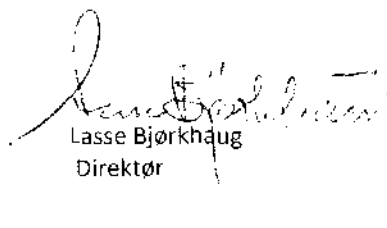
Som departementet kjenner til har de fleste verdensarvstedene i Norge også rik erfaring fra internasjonalt samarbeid. Dette er nyttig lærdom, og ikke minst, representanter for norsk fortidsminnevern er gode ambassadører for norsk kultur og forvaltningsskikk. Departementet kan godt bidra til at det internasjonale samarbeid styrkes både gjennom sted til sted samarbeid, og gjennom deltakelse i prosjekter med flere partnere. En må likevel huske på at de norske organisasjonene er små sammenlignet med mange andre lands tilsvarende organisasjoner, og at slikt samarbeid er ressurskrevende. Vi har dårlige erfaringer med ordninger der samarbeidet i sin helhet blir finansiert fra utenlandsk partner (EEA -avtalen). En utvikling av dette vil kreve også norske virkemidler.

Verdiskaping

Stiftelsen Bryggen har store forventninger til Miljøverndepartementets nye strategi for verdiskaping knyttet til kultur-og naturarven. Det initiativ til bedre forankring av verdensarven i lokalsamfunnet, som Meldingen legger opp til, vil bli støttet aktivt fra oss.

For Stiftelsen Bryggen

Kim Lingjærde
Styreformann

Lasse Bjørkhaug
Direktør